Hittestress, het ondergeschoven kindje van klimaatadaptatie.

“Hittestress is een onderschat probleem, een sluipmoordenaar.” Dat stelde Cora van Nieuwenhuizen, minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) tijdens het Congres Hittestress in Den Bosch op 25 juni 2019.

Van alle klimaatextremen is hitte de meest bedreigende. Dat stelt Gerard van der Steenhoven, directeur van het KNMI. Het is het meest onderbelichte onderwerp in relatie tot klimaatverandering, maar er vallen door hitte wel de meeste doden.

Bij hittestress is de warmte op zijn minst oncomfortabel, wat leidt tot slaapverstoring en (daardoor) prikkelbaarheid, agressie, verminderde concentratie en leer- en werkprestaties. Bovendien zorgt de hitte voor een veel zwaardere belasting van de hart en bloedcirculatie, en dat kan zorgen voor serieuze gezondheidsklachten zoals uitdroging, huiduitslag, ademhalingsproblemen, beroertes en hartfalen.

Hittestress en de gevolgen hiervan zijn vooral zichtbaar bij kwetsbare bevolkingsgroepen zoals de bejaarden, jonge kinderen, baby’s en mensen met hart- vaatziekten. Er ontstaat smog met als gevolg luchtwegklachten en longaandoeningen.

Tijdens de hittegolf van eind juli 2019, waarbij de hoogste temperaturen ooit werden gemeten in Nederland, stierven zo'n 400 mensen meer dan in een gemiddelde zomerweek.

De blootstelling aan de hogere temperaturen beïnvloedt de fysieke en mentale presentaties negatief. Dus een afname van de productiviteit.

Om alle gevolgen van het hitte-eilandeffect te kunnen beheersen zal Hittestress dus aandacht moeten krijgen bij de (her)inrichting van de buitenruimte en dan vanuit verschillende disciplines. Dus niet alleen stedenbouw, ruimtelijke ordening, woningbouw, vastgoed, maar ook vanuit ruimtelijke adaptatie, gezondheidszorg en hulpverlening.

De hogeschool van Amsterdam schreef een onderzoeksrapport “Een koele kijk op de inrichting van de buitenruimte” in Mei 2020. [1])

Uit het onderzoeksrapport:

Voor wateroverlast en waterveiligheid weten we ongeveer hoe dat moet.
Voor hitte is eigenlijk nog niet duidelijk wat er moet gebeuren.
En dat is zorgelijk, want hitte kan grote problemen geven.
Duidelijk is dat er aandacht nodig is op het sociale vlak (o.a. in de zorg), voor gebouwen (koele binnenruimtes) en voor de buitenruimte.
Dit rapport richt zich op dat laatste: op het hittebestendig inrichten van de buitenruimte, omdat daar nog veel kennis ontbreekt.

Stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten, projectontwikkelaars, waterbeheerders en andere professionals weten vaak niet welke eisen ze moeten stellen aan nieuwe hittebestendige ontwerpen van de stad, dorp, van wijken en van straten. Ze weten niet wat de gewenste hittebestendige eindsituatie van een ontwerp is en welke maatregelen nodig zijn om een hittebestendig ontwerp te realiseren. Kortom, de hitteopgave is nog onvoldoende bekend. We adviseren de hitteopgave voor een bepaald gebied te bepalen met getallen (PET) die aangeven hoe vaak hitte nu en in de toekomst zal optreden. PET staat voor Physiological Equivalent Temperature. [2])

Het onderzoeksrapport geeft een drietal bruikbare en toetsbare ontwerprichtlijnen die gemeenten bij het (her)inrichten van hun openbare ruimte kunnen hanteren.

> **Afstand tot koelte:** Iedere woning moet zich voldoende dicht bij een aangename en aantrekkelijke koele verblijfsplek bevinden (voorstel: binnen 300 m).

> **Percentage schaduw op belangrijke looproutes en in buurten:** Er is op het heetst van de dag voldoende schaduw (voorstel minimaal 40%) op belangrijke looproutes, zodat essentiële functies in de stad voor iedereen bereikbaar blijven. Ook is er op het heetst van de dag op loopgebieden in buurten voldoende schaduw (voorstel minimaal 30%), zodat de buurten aantrekkelijk blijven.

> **Percentage groen per buurt:** Er moet zoveel groen zijn dat er verdamping kan optreden en de gemiddelde luchttemperatuur wordt beperkt (voorstel afhankelijk per wijktype).

Het volledige rapport is bijgevoegd.

Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025

In de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 van de gemeente Diemen is er zeker aandacht voor hittestress. Met deze toelichting, in andere bewoordingen en wetenschappelijke onderbouwing, geven we inzicht en handvaten in het belang van het voorkomen van hittestress.

Doel van de motie is inzicht te verkrijgen in de bestrijding van hittestress.

Tot zover de toelichting op onze motie Hittestress.

Fractie Ons Diemen.

Diemen, 25 mei 2021.

[1]) *Aan dit project werkten in consortiumverband mee:*
Vele gemeente o.a. Amsterdam, gemeente Arnhem, gemeente Apeldoorn, gemeente Beverwijk, gemeente Breda, gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo, gemeente Eindhoven, gemeente Groningen, gemeente Haarlem, gemeente Leeuwarden, gemeente Rheden, gemeenten Dalfsen, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Zwartewaterland, Zwolle en Waterschap Drents Overijsselse Delta en

GGD Amsterdam, Klimaatverbond Nederland, Stichting CAS, Wetterskip Fryslân, Wageningen Environmental Research, Tauw B.V., Hanzehogeschool Groningen.

[2]) De PET index is gebaseerd op de energiebalans van het menselijk lichaam (Höppe., 1999, en zie ook paragraaf 3.2.2) en is de meest gebruikte index in Europa om de gevoelstemperatuur aan te duiden (Matzarakis et al., 1999). Voor meer informatie Blz. 30/31 van het bijgevoegde onderzoeksrapport Hogeschool van Amsterdam.